RESUM

Autor: Alberto Palacios Cobeta
Tutor: Francesc Magrinyà

Les ciutats dels països en vies de desenvolupament de l'Àfrica subsahariana, entre les que s'inclou Yaundé, capital administrativa de Camerun, han patit en la darrera meitat del segle XX un esclat demogràfic provocat per les perspectives de millora de les condicions de vida. La manca de planejament urbanístic i d'inversions, ocasionades pels greus problemes de governabilitat de les administracions, han ocasionat que la ciutat no hagi estat capaç d'absorbir el flux d'immigrants originaris de les zones rurals del país. A Yaundé, el 60% dels habitants viuen en barris sense planificació, anomenats espontanis. Les condicions de vida d'aquests barris són molt greus, l'accés als serveis urbans (aigua, electricitat, sanejament i vialitat) és deficient, els habitatges són fets per ells mateixos i la densificació dels barris espontanis situats al centre ciutat és alarmant.

L'objectiu del nostre estudi és conèixer millor quines són les relacions que existeixen entre l'accés als serveis urbans, i en particular la vialitat, amb la capacitat de desenvolupament humà dels habitants dels barris espontanis densos del centre ciutat. Volem saber si actuant sobre la millora de la vialitat a l'interior del barri estem induint al desenvolupament humà dels seus habitants.

L'estudi es realitza en un barri pilot anomenat Melen, al districte 6 de la Comunitat urbana de Yaundé. Aquest barri ha estat triat per dues característiques que consideràvem fonamentals: el seu emplaçament proper al centre i a la majoria d'equipaments bàsics (salut, mercat, educació) i la facilitat per arribar a conèixer les característiques de la gent que hi habita.

Per poder caracteritzar el desenvolupament humà s'han realitzat unes enquestes sobre una mostra representativa dels habitants de Melen. Les respostes a aquesta enquesta ens han portat a definir l'índex de desenvolupament humà de les famílies de Melen. Aquest s'ha fet a partir de la caracterització de les condicions en les que viuen, els problemes relacionats amb la insalubritat que pateixen, el tipus d'accés a l'aigua potable que tenen, el mode de sanejament que utilitzen, les comoditats a les quals tenen accés, les despeses per membre familiar que realitzen i l'accés a l'electricitat.

Posteriorment hem definit l'accessibilitat dels habitants de Melen. En l'accessibilitat influeixen les motivacions que es tenen per assolir la destinació desitjada i les dificultats, tant econòmiques com temporals, per arribar a aquesta. Les motivacions dels desplaçaments dels habitants de Melen considerades són: anar a la feina, anar al mercat, anar a l'escola i anar a la universitat. En funció de l'enquesta de mobilitat realitzada al barri i de la caracterització de les principals activitats laborals de la població de Melen hem aconseguit un esquema dels desplaçaments dels habitants de Melen.

Els habitants de Melen es desplacen, pels motius abans plantejats, cap a fora del barri (existeix una proporció molt petita de gent que no surt del barri en tota la jornada) i amb una distància relativament curta. Als desplaçaments que es fan per anar a l'escola o a la universitat domina el mode de transport a peu. En canvi, les persones que van a la feina i al mercat ho fan principalment en taxi compartit.

La xarxa viària de Yaundé té dos nivells molt diferenciats. Les xarxes nacional i primària estan en un bon estat de conservació i són aptes per circular-hi; en canvi, la secundària i les interiors als barris espontanis no es fan servir per desplaçaments que no siguin a peu. Com que Melen és un barri situat a tocar d'una de les vies nacionals, un cop la gent del barri arriba a aquesta via pot accedir fàcilment a la resta de la ciutat. En funció de les característiques de la distància i del cost dels desplaçaments que fa la gent de Melen hem trobat la diferència d'accessibilitat en el trajecte realitzat des de la pista principal fins a l'habitatge familiar. És a dir, allò que diferencia l'accessibilitat de dues famílies que habiten a Melen és la dificultat del trajecte des de casa seva fins a la via principal. Amb aquesta premissa hem pogut definir un grau d'accessibilitat per a cadascun dels habitatges de Melen.

De la relació entre el grau d'accessibilitat de les famílies i el seu índex de desenvolupament hem pogut comprovar que existeix una tendència a que com millor sigui l'accessibilitat d'una família més desenvolupada estarà.

Sota aquesta hipòtesi demostrada, la millora de la vialitat ha d'ésser una de les actuacions que les autoritats locals han de portar a terme sobre els barris espontanis densos. La ciutat, tal i com actualment està configurada, té dos nivells, els que es troben al costat de la xarxa viària principal i la resta. Aquesta diferenciació impedeix l'arribada dels serveis urbans a tots els habitants de la ciutat, creant així ciutadans de primera i de segona. La desigualtat que ocasiona aquesta dualitat podria ser salvada amb petites actuacions que aproparien els dos segments socials.